

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Стручно веће: СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Образовни профил: ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

Предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Разред: ТРЕЋИ

Како би се омогућила ефикасност учења, наставник се руководи следећим принципима при оцењивању:

- 1) поузданост: означава усаглашеност оцене сау тврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања;
- 2) ваљаност: оцена исказује ефекте учења (оствареност исхода, ангажовање и напредовање ученика);
- 3) разноврсност начина оцењивања: избор одговарајућих и примена различитих метода и техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена;
- 4) редовност и благовременост оцењивања, обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцене на даљи процес учења;
- 5) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- 6) уважавање индивидуалних разлика, образовних потреба, узраста, претходних постигнућа ученика.

Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање јесте редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика. Саставни је део процеса наставе и учења и садржи повратну информацију наставнику за даље креирање процеса учења и препоруке ученику за даље напредовање и евидентира се у педагошкој документацији наставника.

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у књигу евиденције о образовно-васпитном раду.

Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Формативно и сумативно оцењивање део су јединственог процеса оцењивања заснованог на унапред утврђеним критеријумима.

Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника, које наставник бира у складу с критеријумима оцењивања и прилагођава потребама и развојним специфичностима ученика.

Постигнућа ученика оцењују се и на основу активности и резултата рада, као што су:

- 1) излагање и представљање (уметнички наступи, спортске активности, изложбе радова, резултати истраживања, извештаји, учешће у дебати и дискусији, дизајнерска решења, практични радови, учешће на такмичењима и смотрема и др.);
- 2) продукти рада (модел, макете, постери, графички радови, цртежи, есеји, домаћизадаци, презентације и др.);

- 3) учешће и ангажовање у различитим облицима групног рада и на пројектима, укључујући и интердисциплинарне пројекте;
 4) учешће у активностима самовредновања и вршњачког вредновања;
 5) збирка одабраних ученикових радова – портфолио и др.

Критеријуми оцењивања морају бити усклађени на нивоу стручног већа у оквиру истог и/или сродних предмета и усвојени на педагошком колегијуму. Оцењивање из истог предмета у једној школи изводи се на основу истих или упоредивих критеријума и инструмената оцењивања.

Наставна тема/ модул	Исходи модула СТАНДАРДИ	Оцена 5	Оцена 4	Оцена 3	Оцена 2	Технике вредновања
ЈЕЗИК	Ученик разликује: реч, синтагму (као синтаксичку јединицу која има центар /главну реч/ и један или више зависних чланова) – на примеру једноставнијих именичких синтагми, предикатску реченицу (и, у оквиру предикатских реченица, независне предикатске реченице тј. оне које имају комуникативне функције, и зависне предикатске реченице и комуникативну реченицу. Ученик разликује субјекат – глаголски предикат, субјекат –	Користи се свим синтаксичким могућностима српског језика, разликује безличне и личне реченице; анализира реченице грађене по различитим моделима, има шира знања о синтагми, препознаје основне врсте зависних предикатских реченица (типични случајеви), зна основно о напоредним односима,	Има лексички фонд који је у складу са средњим нивоом образовања, прави разлику између формалне и неформалне лексики и употребљава их у складу са приликом; има основна знања о значењу речи познаје основне лексичке односе (синонимију, антонимију, хомонимију); познаје метафору као лексички механизам, нема одбојност према речима страног порекла, али их	Правилно склапа реченицу; разликује синтаксичке јединице, разликује активне и пасивне реченице; уме да анализира једноставније реченице грађене по основним моделима. Може да разликује зависне и независне реченице. Препознаје врсте речи, препознаје глаголе, уме да подели сложену реченицу на просту на основу глагола.	Има основна знања о речницима и структури речничког чланка. Разуме појам текста разликује делове текста (увод, главни део, завршетак); препознаје врсте текстова (облике дискурса); има основна знања из социолингвистик е: познаје појмове једнојезичности и вишејезичности (и зна одговарајуће језичке прилике	Дефинисане у годишњем глобалном плану рада наставника. <u>Активност на часу</u> На сваком часу, током процеса учења, записивањем у педагошкој документацији , ученику се даје повратна информација, самовреднова ње ученика Домаћи задатак Ученик се оцењује на

	копула – именски део предиката и субјекат – предикат – прави објекат (подразумевају се, дакле, конструкције с једновалентним, прелазним и копулативним глаголима). Може да прати наставу, чита лектиру и другу белетристику, чита новине и научнопопуларнетекстове и сл.; оно што мисли изражава јасно, избором одговарајуће лексеме. 2 – Зна шта су то једнозначност и вишезначност речи, као и да постоје основна значења речи и она која су од њих изведена (нпр. основно значење речи кров је „горњи део куће...”, а изведена значења су „дом, кућа”, „оно што наткриљује неки простор”, „оно што	конгруенцији и негацији; разликује врсте независних предикатских реченица, разуме појам елипсе; има основна знања о употреби падежа и глаголских облика	не прихвата некритички и аутоматски, познаје појам термина и фразеологизма; познаје најважније речнике српског језика и уме да се њима користи.		у Србији); разуме појам језичке варијативности и препознаје основне варијетете.	основу самосталног рада, ученику се даје повратна информација Усмена провера Ученик се оцењује на основу познавања материје, ученику се даје повратна информација Присуство часовима На сваком часу, вођењем педагошке документације, повратна информација ученику, мотивација за даљи рад.
--	--	--	--	--	--	---

прекрива, штити”). Реч је о томе да се метафора не посматра као стилски украс, него као начин на који се од основног значења речи (које је обично конкретно) добије друго, често апстрактно значење (нпр. висок у висок плафон има основно, а у висока делегација метафоричко значење). Разликује оправдану употребу стране речи (када за одређени појам не постоји одговарајућа домаћа реч) од неоправдане употребе (ради манипулације, из инертности – тзв. позајмљенице из лењости, или из уверења да је страна реч као стручни термин аутоматски боља од домаће), те да исам употребљава стране речи само на						
---	--	--	--	--	--	--

први наведени начин. Употребљава различите синтаксичке конструкције, предлошке одн. везничке изразе и сл. и у стању је да парафразира исказ употребљавајући синонимичне синтаксичке конструкције. Ти модели подразумевају реченице с логичким субјектом, прилошким предикатом и неправим објектом, као и обезличене реченице. Подразумева се и проширење модела апозитивним одредбама (апозицијом и апозитивом). Разликује врсте синтагми (именичке, придевске, прилошке, глаголске), одређује у свакој врсти синтагме главну реч и						
--	--	--	--	--	--	--

зависне чланове, уме да анализира сложеније именичке синтагме. Препознаје и врсту зависне реченице, али и њену конституентску вредност и синтаксичку функцију (у типичним случајевима и на једноставнијим примерима). Разликује саставни, раставни, супротни и градациони однос, између свих синтаксичких јединица (независних предикатских реченица, зависних предикатских реченица, синтагми и речи). Разликује обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне независне реченице (дакле, врсте од којих свака има своју особену комуникативну функцију).					
--	--	--	--	--	--

Разликује именичке, придевске и прилошке конституентске вредности падежа и предлошкопадежних конструкција и препознаје облике (падеже и предлошкопадежне конструкције) које именичкој јединици дају придевска значења (описно, градивно и присвојно) и прилошка значења (месно, временско, начинско, узрочно). Разликује временска значења на једној и модална значења на другој страни (укључујући и разлику између временских и модалних значења глаголских времена); познаје основно значење одн. употребу сваког глаголског облика (апсолутно значење сваког глаголског времена, основно значење сваког						
--	--	--	--	--	--	--

	глаголског начина и основну употребу инфинитива и глаголских прилога), као и приповедачку употребу презента, перфекта, аориста, футура првог, императива и потенцијала.					
КЊИЖЕВНО СТ	На основу дела српске и светске књижевности развија читалачке вештине, способности и знања од значаја за тумачење и вредновање различитих књижевноуметничких и књижевнонаучних дела и за развијање језичког, литерарног, културног и националног идентитета; има изграђен читалачки укус својствен културном и образованом човеку. Разумевање основних проблема које књижевно дело покреће:	Разуме књижевно дело као естетску творевину и културно-историјски документ (сведочанство и о једном времену, историјском периоду, културним и друштвеним достигнућима Схвата и интерпретира улогу и место читања и тумачења књижевности у формирању личног културног (националног,	Препознаје књижевно дело као естетску творевину и као културно-историјски документ (сведочанство и о једном времену, историјском периоду и друштвеним догађајима). Схвата улогу и место читања књижевности у формирању личног културног (националног, друштвеног) идентитета. Препознаје да књижевност нуди један другачији	Препознаје основне поетичке особине књижевног дела (особине жанра, родови, врсте), наративност, дескриптивност, особине карактера/јунака/лик ова, књижевну композицију, стилистичке елементе). Разликује особине књижевног дискурса (наративност, естетско-поетички идентитет, критички поглед на друштво) у односу на остале дискурсе. Књижевни дискурс према научном (историја,	Издваја (уз помоћ наставника) један, основни проблем који књижевно дело покреће. Аргументацију разумевања проблема наводи из примарног текста књижевног дела (однос међу јунацима, однос јунак – друштво, структура лирског субјекта, историјска, економска околност...), наводи делове	Дефинисане у годишњем глобалном плану рада наставника. <u>Активност на часу</u> На сваком часу, током процеса учења, записивањем у педагошкој документацији , ученику се даје повратна информација, самовредновање ученика Домаћи задатак

индивидуални (психолошки), друштвени (место појединца у друштву), историјски и сл. Поима да књижевност отвара проблематику судбине и места човека у свету, синхронијски и дијахронијски, да покреће питања односа појединца и друштва, личних жеља и општих закона, моралне дилеме, осмишљавање живота, трагизам људског постојања, нудећи тако један поглед на свет који је специфичан за литературу. Уочену проблемску димензију неког текста аргументује примарним текстом, личним искуством, другим делима из литературе, уметности, културе итд.	друштвеног) идентитета. Разуме да књижевност нуди један другачији поглед на друштво, историју, антрополошки карактер човека. Разуме књижевну критику друштва и критичко деловање књижевности на друштво (институције, политичке идеје, друштвени стереотипи) у корист општег хуманитета. Схвата друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор књижевности на њих.	поглед на друштво, историју, антрополошки карактер човека. Разуме књижевну критику друштва у корист општег хуманитета. • Препознаје друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор књижевности на њих. Познаје најважнија национална и интернационална културна достигнућа и уметничка дела. Самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на	психологија, филозофија, егзактне науке...), административном, новинарском/медијском дискурсу, политичком, истражном. • Увиђа да књижевност поетички може да уклопи у себе и остале дискурсе. На основу дела српске и светске књижевности формира читалачке навике и знања; схвата улогу читања у тумачењу књижевног дела и у изграђивању језичког, литерарног, културног и националног идентитета. Препознаје друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор књижевности на њих.	књижевног дела битне за разумевање проблема. На основу дела српске и светске књижевности формира читалачке навике и знања; схвата улогу читања у тумачењу књижевног дела и у изграђивању језичког, литерарног, културног и националног идентитета. Препознаје друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор књижевности на њих.	Ученик се оцењује на основу самосталног рада, ученику се даје повратна информација Усмена провера Ученик се оцењује на основу познавања материје, ученику се даје повратна информација Присуство часовима На сваком часу, вођењем педагошке документације, повратна информација ученику, мотивација за даљи рад.
--	--	--	---	--	---

	Уочава и образлаже поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевнонаучних дела у оквиру школске лектире; процењује да ли је сложенији књижевнонаучни текст (аутобиографија, биографија, мемоари, дневник, писмо, путопис...) добро структуриран и кохерентан, да ли су идеје изложене јасно и прецизно; уочава стилске поступке у књижевноуметничком и књижевнонаучном тексту; процењује колико одређене одлике текста утичу на његово разумевање и доприносе тумачењу значења текста. Уочава основне особине књижевности као дискурса и разликује га у односу на остале	Разуме развој и историју (српског) језика и начин односа књижевности према њему. • Познаје најважнија национална и интернационална културна достигнућа и уметничка дела различитих времена и пореди их са литерарним делима. Самостално уочава и тумачи проблеме које књижевно дело покреће. Аргументацију разумевања проблема наводи из примарног текста књижевног дела (однос међу јунацима, однос јунак – друштво, структура лирског субјекта,	основу примарног текста. Самостално уочава проблеме које књижевно дело покреће. Аргументацију разумевања проблема наводи из примарног текста књижевног дела (однос међу јунацима, однос јунак – друштво, структура лирског субјекта, историјска, економска околност...), наводи делове књижевног дела битне за разумевање проблема. . Активно користи препоручену и ширу, секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску) у тумачењу	и друштвеним догађајима).		
--	--	---	---	----------------------------------	--	--

	друштвене дискурсе. Самостално уочава и тумачи проблеме и идеје у књижевном делу и своје ставове уме да аргументује на основу примарног текста и литерарно-филолошког контекста. Формирање читалачких навика, разумевање улоге читања у тумачењу књижевног дела. Компаративно проучавање матичне књижевности, као и схватање начина конституисања књижевног дела посредством читања – позиционира књижевно дело унутар ланца рецепције. Истовремено, читање употпуњује лично искуство, а читање као тумачење само је облик изграђивања језичког (разумевање језичког/знаковног обликовања света),	историјска, економска околност...), наводећи делове књижевног дела битне за разумевање проблема, као и на основу литерарно-историјског контекста	књижевноуметничких и књижевнонаучних дела предвиђених програмом.			
--	--	---	---	--	--	--

	литерарног (место књижевности у формирању људског идентитета), културног (књижевност као део уметничког и културног поља), националног (место књижевности у оквиру националне културе и историје) и општељудског идентитета (место књижевности у изградњи хуманог и (мулти)културног друштва).					
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Говори разговетно, поштујући ортоепска правила књижевног језика; примењује књижевнојезичку акцентуацију или упоређује свој акценат са књижевним и труди се да је с њим усклади, течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; изражајно чита и казује лакше	Изграђује свест о себи као читаоцу – развија читалачку ауторефлексију (разуме улогу читања у сопственом развоју; има развијену, критичку свест о својим читалачким способностима. Течно и разговетно чита	Излаже (у званичним ситуацијама, јавно и пред већим аудиторијумом) и пише о темама из области језика, књижевности и културе; има развијене говорничке (ораторске) вештине; претпоставља различите	Критички промишља књижевни и неуметнички текст средње сложености Разликује објективну/веродост ојну чињеницу од ауторове интерпретације; процењује (и то образлаже) да ли аутор неуметничког текста износи све потребне информације и да ли даје довољне и веродостојне	Говорећи и пишући о некој теми (из језика, књижевности или слободна тема), покушава да јасно структурира казивање и повезује његове делове на одговарајући начин. Уз помоћ наставника разликује битно од небитног и држи се	Дефинисане у годишњем глобалном плану рада наставника. <u>Активност на часу</u> На сваком часу, током процеса учења, записивањем у педагошкој документацији , ученику се

књижевноуметничке текстове; у званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из области језика, књижевности и културе користећи се коректним језичким изразом (тј. говори течно, без замуцкивања, поштапалица, превеликих пауза и лажних почетака, осмишљавајући реченицу унапред) и одговарајућом основном терминологијом науке о језику и науке о књижевности, прилагођавајући приликама, ситуацији, саговорнику и теми вербална и невербална језичка средства (држање, мимику, гестикулацију); говори уз презентацију; има културу слушања туђег излагања; у стању је	наглас књижевне и неуметничке текстове; изражајно чита и казује лакше књижевноуметничке текстове; у званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из области језика, књижевности и културе користећи се коректним језичким изразом. Процењује стилске поступке у књижевном и неуметничком тексту; пореди стилске поступке у два сложена текста (или више њих); тумачи њихову улогу у остваривању естетских и значењских одлика	ставове аудиторијума и у складу с тим проблематизује поједине садржаје; препознаје и анализира вербалну и невербалну реакцију саговорника односно аудиторијума и томе прилагођава свој говор; слушајући говорника, процењује садржину и форму његовог говора и начин говорења. Течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; изражајно чита и казује лакше књижевноуметничке текстове. Разуме сложенији књижевни и	доказе за то што тврди; процењује да ли је аутор текста неутралан или ангажован односно пристрастан, и образлаже своју процену; препознаје говор мржње, дискриминације, бирократски језик, и има изграђен негативан став према њима; уме у једноставним примерима да понуди алтернативу бирократском језику. Препознаје структуру, различите елементе, стилске одлике (експресивност, сликовитост, метафоричност) књижевног и неуметничког текста; препознаје конотативно значење речи у датом контексту и разуме сврху конотативног значења у	основне теме. Саставља једноставнији говорени и писани текст користећи се описом, приповедањем и излагањем. Уме укратко да опише своја осећања и доживљај књижевног или другог уметничког дела. Сажето препричава једноставнији књижевноуметнички текст и издваја његове важне или занимљиве делове. Резимира једноставнији књижевни и некњижевни текст.	даје повратна информација, самовредновање ученика Домаћи задатак Ученик се оцењује на основу самосталног рада, ученику се даје повратна информација Усмена провера Ученик се оцењује на основу познавања материје, ученику се даје повратна информација Присуство часовима На сваком часу, вођењем педагошке документације
--	---	--	--	--	--

да с пажњом и разумевањем слуша излагање средње тежине (нпр. предавање) с темом из језика, књижевности и културе; приликом слушања неког излагања уме да хвата белешке. Говорећи и пишући о некој теми (из језика, књижевности или слободна тема), јасно структурира казивање и повезује његове делове на одговарајући начин; разликује битно од небитног и држи се основне теме; саставља једноставнији говорени и писани текст користећи се описом, приповедањем и излагањем (експозицијом)¹ ; уме укратко да опише своја осећања и доживљај књижевног или другог уметничког дела;	наведених врста текстова. Продубљено критички промишља сложенији текст. Издваја доказну грађу на којој аутор аргументативног текста заснива своје ставове и одређује средства којима их износи. Критички промишља сложенији књижевни и неуметнички текст: раздваја објективну чињеницу од ауторове интерпретације; процењује да ли је аутор текста неутралан или ангажован односно пристрастан, и образлаже своју процену;	неуметнички текст: препознаје његову сврху; проналази експлицитне и имплицитне информације; издваја информације према задатом критеријуму; издваја главне идеје; прати развој одређене идеје; пореди информације и идеје из двају или више текстова да би разумео одговарајући значењски или стилски аспект према задатом критеријуму; анализира и тумачи оне системе мотивације који се у књижевном делу јављају при обликовању (карактеризацији) ликова и изградњи	књижевном и неуметничком тексту; одређује значење непознате речи на основу контекста и творбеног модела; разуме значај читања за богаћење	, повратна информација ученику, мотивација за даљи рад.
--	---	---	--	--

сажето препричава једноставнији књижевноуметнички текст и издваја његове важне или занимљиве делове; резимира једноставнији књижевни и неуметнички текст. У расправи или размени мишљења на теме из књижевности, језика и културе уме у кратким цртама да изнесе и образложи идеју или став за који се залаже, говори одмерено, ослања се на аргументе, у стању је да чује туђе мишљење и да га узме у обзир приликом своје аргументације; пише једноставнији аргументативни текст на теме из књижевности, језика и културе. Користи оба писма, дајући предност ћирилици; примењује основна правописна	разликује експлицитне и имплицитне ауторове ставове; аргументовано вреднује да ли аутор сложенијег експозиторног или аргументативног текста погодног за обраду градива из језика и књижевности износи све потребне информације и да ли даје довољне и веродостојне доказе за то што тврди.	догађаја (због бољег и потпунијег разумевања значења књижевног дела); тумачи (на нивоу разумевања) текстове ослањајући се на други текст/текстове. Критички промишља сложенији књижевни и неуметнички текст: раздваја објективну чињеницу од ауторове интерпретације; процењује да ли је аутор текста неутралан или ангажован односно пристрастан, и образлаже своју процену; разликује експлицитне и имплицитне ауторове ставове;			
---	---	---	--	--	--

правила у фреквентним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа; у писању издваја делове текста, даје наслове и поднасловe, уме да цитира и парафразира; составља матурски рад поштујући правила израде стручног рада (употребљава фусноте и саставља садржај и библиографију); составља писмо – приватно и службено, биографију (CV), молбу, жалбу, захтев, оглас; зна да попуни различите формуларе и обрасце. Има способност и навику да у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава...) чита текстове средње тежине		аргументовано вреднује да ли аутор сложенијег експозиторног или аргументативног текста погодног за обраду градива из језика и књижевности износи све потребне информације и да ли даје довољне и веродостојне доказе за то што тврди.			
--	--	--	--	--	--

	(књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности. Разуме књижевни и неуметнички текст средње сложености: препознаје њихову сврху, проналази експлицитне и имплицитне информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.					

Критеријум оцењивања за тест – процентуално (35 -40%)

Критеријум оцењивања петнаестоминутног теста

Удео активности у коначној оцени 50%